

Làpida funerària d'un mariner de la flota de Ravenna

Fragment superior d'una làpida funerària d'època romana de marbre blanc que, segons testimoni de l'estudiós J. L. Villanueva, es trobava a la casa del canonge Navàs, a prop de la catedral de Tortosa, a principis del segle XIX. El text que actualment presenta és el següent: D(is) M(anibus) / L(ucius) NVMISIVS LIB(eralis) MIL(es) / CL(assis) PR(ætoriae) RAVENN(atis) / III MART(e) STIP(endiorum) XIII / NAT(ione) CVRSICAN(us) / M(arcus) DIDIVS, encara que per testimonis antics sabem que continuava de la següent manera: [POL/IO HERES TE COM / MAN NVP TE GELLIA / EXCITATA]

La seua traducció, més o menys literal, ve a dir que fou dedicada als déus Manes de Luci Numisius Liberalis, soldat cors de l'armada pretoriana de Ravenna, del trirem Mart, que feia tretze anys que estava de servei. Per disposició testamentària (li dedica) Marc

Didius Polio, hereu i commanupular (soldat/company de la mateixa maniple) i la seua muller Gellia Excitata.

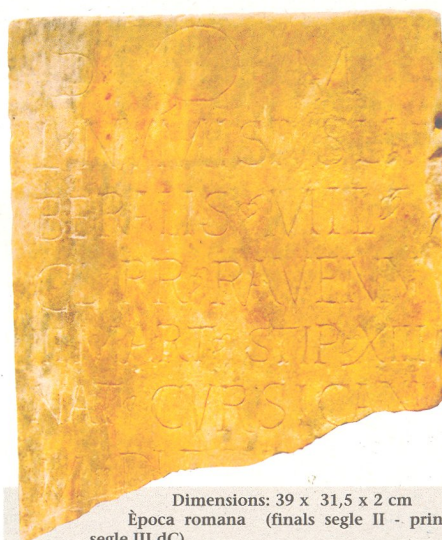
Per tant, ens trobem davant d'una làpida certament singular pel seu contingut: està dedicada a la memòria d'un soldat, d'origen cors, de l'armada imperial romana amb base al port de Classe, a la vora de Ravenna, al mar Adriàtic, que va ser soterrat a la nostra ciutat a finals del segle II o principis del III d. C. El curiós del cas és que les aigües de la Mediterrània occidental en època romana estaven controlades per una flota militar que tenia la seua base a Misenum (a prop de Nàpols), mentre que la base de Classe s'encarregava del sector oriental de la Mediterrània.

Per tant, no sabem del cert el motiu pel qual aquest soldat de la marina imperial romana va acabar els seus dies a l'antiga Dertosa, ja que el lògic hagués sigut que pro-

vingués de la base de Misenum. S'ha intentat explicar això, o bé amb el fet que la seva flota es trobés en el moment de la mort del mariner a prop de les goles del riu Ebre i fos enterrat a Dertosa, o bé que la presència de la flota de Ravenna a la banda occidental de la Mediterrània respongués a una situació extraordinària de reforç de la marina de guerra romana per fer front als perills de la incursió dels mauri (tribus berbers del nord d'Àfrica) a finals del segle II d. C.

Joan-Hilari Muñoz

Per saber-ne més:
GARCIA BELLIDO, A.: *El elemento forastero en Hispania romana*, Boletín de la Real Academia de la Historia CXLIV, abril-junio 1959.
PONS J.: *Territori i societat romana a Catalunya*. Barcelona 1994.

Dimensions: 39 x 31,5 x 2 cm
Època romana (finals segle II - principis segle III dC)
Casa del canonge Navàs, prop de la Catedral de Tortosa
Núm. Inventari: MMT0 32224